

Restaurarea unui felon

Emese Varga

Felonul este un veșmânt liturgic specific cultului ortodox, simbol al mantiei din episodul batjocoririi lui Iisus. La evrei era o bucată de stofă în patru colțuri cu care își înfășurau corpul. Este semnalat în secolul al V-lea ca veșmânt comun indiferent de ierarhie. În cultul ortodox și greco-catolic este o pelerină largă fără mâneci cu o singură deschizătură pentru cap, care se poartă peste stihar în timpul slujbei. În răsărit s-au făcut modificări: partea dinainte s-a scurtat iar cea din spate a rămas lungă. Inițial a avut culoarea albă apoi și alte culori (albastru, violet, purpuriu, negru). Erau confecționate uneori și din țesături scumpe ornate cu broderii sau aplicații - pe spate au întotdeauna o cruce sau o icoană.

Această piesă cu valoare istoric-documentară aparține Muzeului Județean Satu Mare. Felonul are forma conică, în față mai scurt iar în spate mai lung cu deschizătura în „V”. Este realizat dintr-o țesătură tip brocard cu fire de lână și mătase de culoare galbenă și albă. El este decorat cu pasmanterie cu fir metalic (aliaj de Cu) la poale, la gât, pe față și pe spate. Este căptușit cu o țesătură de culoare maro-roșcat. Ornamentica țesăturii suport este predominant vegetală. Piesa este croită din șase bucăți. Pasmantieria cu care este decorată este aurie, lată de 2,2 cm cu motive vegetale. Pe spate are aplicată o cruce cu lungimea de 25 cm și lățimea 22 cm. În partea superioară a spatelui apare o bucată de țesătură dreptunghiulară (ca un petec) identică cu țesătura suport a piesei. Pe căptușeală, în partea superioară a spatelui, apare inscripția „Maria și Maria” și anul 1954 S<a>t<u> - M<are>.

Piesa prezintă o stare avansată de degradare asupra ei acționând în timp factori de degradare fizico-mecanici și fizico-chimici: depuneri de praf și murdărie, cutări, plieri, destrămări, rupturi, lipsuri. Îmbătrânirea materialului textil prin pierderea higroscopicității, decolorarea, fragilizarea și deformarea țesăturii, migrarea coloranților și cearcăne de umezeală care au dus la pătarea țesăturii (pete de culoare roșie, maro, gri).

Datorită degradărilor existente metoda de restaurare aleasă este cea clasică.

După dezasamblarea părților componente cu foarte mare atenție și desprăfuire, am efectuat scoaterea petelor de ceară cu ajutorul fierului de călcat și a hârtiei de filtru. Tratamentul umed de curățire pentru țesătura suport s-a efectuat în mai multe etape. După baie de înmuiere, scoaterea petelor de mușchi am realizat-o cu o soluție amoniacală 0,2%, iar petele de culoare roșie au fost estompeate cu o soluție de acid citric 2%. Petele fiind foarte vechi, tratamentul pentru scoaterea lor nu a adus nici un rezultat satisfăcător. În continuare am realizat o spălare prin pensulare ușoară cu o soluție de Romopal OF 10, urmată de clătiri repetate pe plasa cu jet de apă. Rehidratarea s-a făcut prin imersare în soluție de glicerină 1%.

Fiecare bucată din țesătura suport a fost așezată pe sticlă și întinsă cu o soluție CMC 2% cu ajutorul unei pensule și a unui ac întinzând perfect toate firele destrămate, respectând perpendicularitatea firelor și redând forma și dimensiunile inițiale ale țesăturii.

Operațiunea de consolidare s-a realizat pe ramă, pe suport de bumbac cu pasul „cărămidă” folosind fire de mătase naturală nedegomată. Pentru firele destrămate au fost trase rețele, iar acolo unde au apărut lipsuri am efectuat reîntregirea folosind fire compatibile cu țesătura suport.

Tratamentul umed pentru căptușeală și pasmanterie a constat în baie de înmuiere, baie de spălare cu decoct de Radix Saponarie, clătiri repetate și uscare pe pat absorbant astfel încât pasmanteria să nu-și modifice forma.

Deoarece dublura originală era mai mică decât piesa a fost înlocuită cu una nouă realizată dintr-o țesătură de bumbac vopsită într-o culoare asemănătoare cu a țesăturii suport.

Pe spatele dublurii confecționate ulterior a fost brodată inscripția „*Maria și Maria 1954 St-M*”.

Dimensionarea, asamblarea părților componente ale țesăturii suport, aplicarea pasmanteriei după înseilare s-a efectuat la mașina de cusut.

După dimensionarea, înseilarea și asamblarea dublurii, aceasta a fost prinsă pe piesă și cusută pe marginea inferioară de jur împrejur. În zona deschizăturii a fost fixată manual. Finisarea s-a realizat prin călcare.

Restaurat cu foarte multă migală și atenție, felonul a devenit o piesă importantă prin încărcătura istorico-documentară și artistică redând-o circuitului muzeal.

The restoration of a canonical coat

Abstract

This article presents the restoration of a canonical coat. The object, which was a complex one, was restored with mixt techniques.

Bibliografie:

Vasile Drăguț, *Dicționar enciclopedic de artă*, Bucuresti, 1976

Înainte de restaurare

Restaurarea unui felon

După restaurare